

Presentació del programa

Escola Nova 21

Cosmocaixa, Barcelona

Maig 2016

Presidenta del Parlament,
Vicepresident,
Consellera,
Consellers,
Diputats,
Col·legues Rectors,
Autoritats totes,
Senyores i Senyors,

És possible que alguns de vostès es preguntin quin paper juga la UOC en el Programa Escola Nova 21. Si m'ho permeten començo per una anècdota. Ja fa uns quants anys, en una entrevista al president Maragall a El Periódico, quan el periodista li preguntava què havia fet bé el seu antecessor o l'anterior govern, ell responia sense dubtar: «TV3 i la UOC». El president sintetitzava així la naturalesa i la missió de la UOC. Si la televisió pública havia dut la nostra llengua a àmbits on fins aleshores era minoritària o absent, el mateix feia i fa la UOC amb la formació superior gràcies a un model inclusiu, equitatiu i transformador.

Als anys setanta van sorgir arreu del món diferents models d'universitats públiques a distància, amb la voluntat d'acostar la formació superior a un percentatge major de població: Regne Unit, Alemanya, Holanda, països de la Commonwealth, Indonèsia, etc. Catalunya va ser l'únic país sense Estat que va oferir aquest dret als seus ciutadans.

Amb aquesta voluntat, ara fa vint-i-un anys, el Govern català creava la UOC amb una característica diferencial.

«La UOC es convertia en la primera universitat en línia del món. O, dit d'una altra manera, en la primera universitat –no a distància, sinó— sense distàncies.»

Gràcies a la innovació pedagògica i la tecnologia, s'aconseguia acostar la formació superior al màxim de població, tot superant barreres de tota mena: geogràfiques, socials, de gènere o de qualsevol altra condició.

Vint-i-un anys després, la tecnologia s'ha generalitzat i les necessitats han canviat. Avui sabem que la formació ja no es limita a uns determinats anys de les nostres vides sinó que ens acompanya al llarg de tota la trajectòria vital. Avui sabem que l'educació no es conforma a partir de compartiments estancs, sinó que és i ha de ser un continu coherent i interrelacionat.

Avui, novament, ens enfrontem a una necessitat educativa perfectament identificada: dotar Catalunya d'un sistema educatiu avançat des de la detecció, consolidació i posada en marxa de pràctiques pedagògiques contrastades.

El Govern català d'aleshores va identificar una necessitat i va saber donar-hi resposta des de la innovació

pedagògica i la tecnologia. Avui és el nostre torn per a fer el mateix. Escola Nova 21 és una primera resposta a aquest repte. Rere aquest programa, trobem quatre institucions –el Centre UNESCO de Catalunya, la Fundació Jaume Bofill, La Caixa i la UOC–, conjurades per generar una onada de canvi, juntament amb un grup d'escoles que ja hi estan treballant, que ajudi a transformar el sistema educatiu català.

«Tornant a la pregunta de ¿Què hi fa, aquí, la UOC?, la resposta resulta simple: ser fidel als seus orígens. Perquè la nostra missió manté una vigència inalterable: acostar el coneixement al màxim de població possible. Perquè volem ser part de la solució, de l'esforç mancomunat per a fer avançar l'educació, per a fer avançar el país.»

Si s'ho estimen més, podríem dir que la nostra és una intervenció interessada: els alumnes d'infantil, primària i secundària d'avui, seran els nostres estudiants de demà. Participar de la seva formació inicial ens ajudarà a respondre millor a les demandes educatives de demà.

«L'èxit de la universitat depèn de l'èxit de les escoles o, dit de forma més planera, del que sembres, reculls.»

Sense parlar d'«estructures d'Estat», sí que m'atreveixo a afirmar que l'educació és una de les «eines de país» més rellevants.

«Allò cabdal no és parlar d'escoles bressol o d'universitat, sinó de bones pràctiques, d'enfocaments encertats i de metodologies contrastades. Eines que ens permetin avançar cap a un model educatiu ja no centrat en la transmissió de coneixements disciplinaris, sinó en l'aprenentatge i en el desenvolupament de competències per a la vida.»

I aquí tots som imprescindibles. Tots ens hem de sentir interpel·lats. I això inclou, evidentment, les nostres institucions, els nostres representants i els nostres polítics. Que avui comptem amb una àmplia presència de tots ells, penso que és un bon senyal. Perquè, com ja ens va advertir Ramon Llull –de qui commemorem el 700 aniversari de la mort–, el poder que no identifica correctament les necessitats d'una societat causa un mal incalculable: «una, pel mal que fa; l'altra, pel bé que podria fer i que no fa». Ras i curt: no s'equivoquin, apostin per l'educació.

Els 26 centres que formen part d'Escola Nova 21, més les 200 escoles que s'incorporen al pla pilot, són exemplars en el seu compromís amb aquestes bones pràctiques educatives.

Però, si aquestes pràctiques queden recloses en una aula, un cicle o una escola; es malmet bona part del seu potencial transformador.

«Perquè de res serveix crear, si no es pot compartir; de res serveix innovar, si no hi ha dialèctica.»

El paper de la UOC és, precisament, aquest: garantir que aquesta diversitat d'experiències reeixides estiguin a disposició de tot el sistema educatiu. Dit en altres paraules, si una pràctica docent disposa d'evidència científica suficient sobre la seva vàlua, cal garantir que sigui difosa i compartida arreu.

«La nostra aportació pren com a nom EduCatalyst. És a dir, la conjunció d'educació i catalitzar, perquè aquest vol ser el nostre paper: accelerar la recerca sobre educació, accelerar la detecció de bones pràctiques –en qualsevol dels cicles i nivells formatius–, i accelerar-ne també la implementació a la resta del sistema. EduCatalyst té per propòsit dirigir la transformació de l'aprenentatge en l'educació basada en l'evidència científica.»

El principi és el de la recerca translacional que s'aplica amb èxit en l'àmbit de les ciències de la salut: generar coneixement per a ser implementat i que la mateixa implementació generi noves preguntes de recerca per a continuar augmentant el coneixement.

L'educació té forts paral·lelismes amb la salut. El sistema de salut, dissenyat per a atendre milions de ciutadans, és capaç de personalitzar l'atenció de cada pacient. El sistema educatiu també es dissenya en cada nivell per a milers d'estudiants i s'ha de personalitzar en cadascun d'ells individualment. Per això els hospitals són centres de coneixement on els metges apliquen (implementen) el coneixement i en generen de nou a partir de l'experimentació i la pròpia pràctica que es posa en comú en cada institució. L'escola és també un centre de coneixement i els mestres són agents de coneixement, atès que no només l'implementen, sinó que en produeixen de nou a partir de l'evidència científica que generen.

«La UOC vol contribuir a fer que aquest gran laboratori de canvi que s'engega amb EN21 acabi esdevenint un ecosistema educatiu, des de l'escola bressol a la universitat.»

Conscients que els processos d'aprenentatge tenen trets comuns a tots nivells, l'EduCatalyst fuig de la idea de fragmentar l'evidència científica segons el nivell d'educació (primària, secundària o universitària).

Des de la UOC –des del nostre propi caràcter diferencial– aspirem a esdevenir la baula necessària i complementària entre les diferents anelles que formen un sistema compromès amb la millora educativa.

Deia Malcom Forbes, el famós editor nord-americà, que la diversitat consistia en «l'art de pensar independentment junts». Escola Nova 21 aplega institucions diverses per treballar plegats, cadascuna des de les nostres fortaleeses i independència, i assolir un bé comú: una escola avançada.

Moltes gràcies.

Josep A. Planell